

K (NE)PRÍPUSTNOSTI DOVOLANIA Z DÔVODU NEDOSTATKU RIADNEHO ODÔVODNENIA

Súd v rozpore s princípom právnej istoty porušil základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, keď pri rozhodovaní o otázke prípustnosti dovolania vôbec neodôvodnil svoje odchylenie sa od judikatúry prevažujúcej v čase jeho rozhodovania o podanom dovolaní a ani sa argumentačne nevyrovnal s odlišným prevažujúcim právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podporeným judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, že nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia v zásade nie je vadou konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 190/2016 z 13. septembra 2016)

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2016 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudkyne Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti A., zastúpenej Advokátskou kanceláriou Lebovič, s.r.o., Mlynské nivy 73/a, Bratislava, konajúcou prostredníctvom konateľ a advokáta Mgr. Filipa Leboviča, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 74/2013 z 30. júla 2015, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti A. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 74/2013 z 30. júla 2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 74/2013 z 30. júla 2015 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Obchodnej spoločnosti A. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 537,62 € (slovom päťstotridsaťsedem eur a šesťdesiatdva centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý zaplatiť na účet jej právneho zástupcu Advokátskej kancelárie Lebovič, s. r. o., Mlynské nivy 73/a, Bratislava, konajúcej prostredníctvom konateľ a advokáta Mgr. Filipa Leboviča, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. októbra 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti A. (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané

porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 ECdo 74/2013 z 30. júla 2015 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení povinnej účastníčkou exekučného konania vedeného na Okresnom súde Poprad (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 Er 370/2010. Okresný súd svojím uznesením sp. zn. 7 Er 370/2010 z 19. decembra 2011 vyhovel námietkam sťažovateľky (povinnej) proti exekúcii. Uznesenie okresného súdu bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 20 CoE 60/2012, 20 CoE 65/2012 z 29. novembra 2012.

3. Oprávnený v exekučnom konaní podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie v časti výroku o potvrdení uznesenia súdu prvého stupňa o vyhovení námietkam proti exekúcii. Najvyšší súd o podanom dovolaní rozhodol namietaným uznesením sp. zn. 1 ECdo 74/2013 z 30. júla 2015 tak, že zrušil uznesenie krajského súdu v časti výroku o potvrdení uznesenia súdu prvého stupňa o vyhovení námietkam proti exekúcii a vec mu v tejto časti vrátil na ďalšie konanie. Zrušenie uznesenia odvolacieho súdu odôvodnil, ako uvádza sťažovateľka, v zásade tým, že *«právne závery vyslovené odvolacím súdom sú nepreskúmateľné, odôvodnenie zmätočné, poukazy na súdne rozhodnutia neprislúchajúce a odôvodnenie rozhodnutia nereagujúce na zásadnú argumentáciu odvolateľa. V dôsledku toho mal odvolací súd svojím postupom odňať oprávnenému možnosť konať pred súdom. Na základe uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že v posudzovanej veci bola splnená podmienka prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok [ďalej len „OSP“, v znení účinnom v čase podania dovolania išlo o ustanovenie § 237 písm. f), od 1. januára 2015 je to ustanovenie § 237 ods. 1 písm. f), pozn.] a zároveň tým bola daná aj jeho dôvodnosť.»*

4. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd v konaní o dovolaní porušil jej právo na spravodlivé súdne konanie tým, že *„vecne prejednal dovolanie napriek tomu, že neboli splnené podmienky jeho prípustnosti podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP...“*

Sťažovateľka tvrdí, že v posudzovanej veci nebol daný dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP, pretože najvyšším súdom vytýkaná nedostatočná odôvodnenosť, nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu nezakladá túto prípustnosť a dovolanie malo byť preto odmietnuté...

Takým postupom, ktorým najvyšší súd zrušil uznesenie krajského súdu na základe toho, že pri posudzovaní ne/splnenia podmienok prípustnosti dovolania postupoval nielen v rozpore s vlastnou judikatúrou, ale aj s judikatúrou ústavného súdu vo veci prípustnosti dovolania z dôvodu nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia a dôsledne sa nezaoberal tým, či sú naplnené predpoklady prelomenia právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu týmto mimoriadnym opravným prostriedkom, sa najvyšší súd bez odôvodnenia odchyľil od ústavne súladného výkladu aplikovaného zákonného ustanovenia o dovolaní (§ 237 písm. f) OSP)...

Na základe uvedeného je možné prijať záver, že meritórnym prejednaním dovolania, pri ktorom nebola splnená podmienka jeho prípustnosti, mohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľa, keďže tým došlo k prekročeniu ústavne prípustných limitov prelomenia princípu stability súdneho rozhodnutia vyplývajúceho z princípu právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu...

Samotné nedostatočné odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu nezakladá prípustnosť dovolania, pretože nedostatočné odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (tzv. nepreskúmateľnosť) nie je vadou konania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. Judikatúra najvyššieho súdu považuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP (rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 111/1998) (v judikatúre sa vyskytuje aj označenie R 11/1998, pozn.). Takáto procesná vada je síce relevantným dovolacím dôvodom (ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci), sama osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá. Z tohto judikátu vychádza dlhoročná ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu, ktorá považuje nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu len za vadu konania, ktorá môže zakladať dôvodnosť dovolania, nie však jeho prípustnosť podľa § 237 písm. f) OSP.“.

5. Sťažovateľka sa ďalej odvoláva na judikatúru najvyššieho súdu, ako aj judikatúru ústavného súdu vo veci posudzovania prípustnosti dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

6. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo spoločnosti A. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé prejednanie veci podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 74/2013 zo dňa 30. júla 2015 porušené bolo.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 ECdo 74/2013 zo dňa 30. júla 2015 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť spoločnosti A. trovy právneho zastúpenia vo výške 537,62 EUR na účet advokáta do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

7. Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 190/2016 zo 7. apríla 2016 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie a uznesením sp. zn. III. ÚS 190/2016 z 11. mája 2016 odložil vykonateľnosť uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 ECdo 74/2013 z 30. júla 2015 do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

8. Na výzvu ústavného súdu sa k predmetu konania pred ústavným súdom vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu, ktorá v podaní doručenom ústavnému súdu 16. júna 2016 uviedla, že odstránením nejednotnosti právnych názorov senátov občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu pri riešení otázky, či sa nedostatočným odôvodnením rozhodnutia odníma účastníkovi možnosť konať pred súdom, sa zaoberalo občianskoprávne kolégium na zasadnutí konanom 3. decembra 2015 a dospelo k záveru, že „*nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhodnotenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku.*“. Vo vyjadrení boli ďalej citované aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 171/2005, 7 Cdo 134/2011, 1 Cdo 249/2013, podľa ktorých nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Predsedníčka najvyššieho súdu vo vyjadrení ďalej uviedla, že najvyšší súd v napadnutom uznesení okrem iného vyslovil, že „*V danom prípade je ale neopomenuteľnou skutočnosťou, že rozhodcovská doložka je uvedená na jednej a tej istej listine ako Zmluva o reklame, ktorú zmluvné strany podpísali... Za daných okolností, sú právne závery odvolacieho súdu o nedostatku písomnej formy rozhodcovskej doložky, svojvoľné a arbitrárne, dôvody rozhodnutia nedostatočné, keď odvolací súd opomenul reagovať na zásadnú argumentáciu účastníka konania.*“. Na základe uvedeného sa predsedníčka najvyššieho súdu domnieva, že rozhodnutie najvyššieho súdu je správne a ústavná sťažnosť nedôvodná.

V závere podania predsedníčka najvyššieho súdu súhlasila s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

9. Ústavnému súdu bolo 13. júla 2016 v predmetnej veci doručené vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu. Sťažovateľka uviedla, že v zjednocujúcom stanovisku, na ktoré poukazuje najvyšší súd, sa občianskoprávne kolégium priklonilo k takému výkladu, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP nezakladá. Zjednocujúce stanovisko pripúšťa výnimku, „*keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu*“. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia teda podľa názoru sťažovateľky môže zakladať prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP iba v celkom výnimočných prípadoch. Nemôže ísť o akýkoľvek prípad, keď sa dovolací súd nestotožňuje so skutkovými zisteniami alebo právnym posúdením veci odvolacím súdom.

V odôvodnení napadnutého uznesenia však najvyšší súd použil ako hlavný argument skutočnosť, že najvyšší súd vyjadril odlišný právny názor na otázku posúdenia platnosti rozhodcovskej doložky. Opačný právny názor vyššieho súdu na riešenie určitej otázky nemôže byť sám osebe považovaný za znak arbitrárnosti rozhodnutia súdu nižšieho. V zjednocujúcom stanovisku sa uvádza, že „*judikatúra najvyššieho súdu už dávnejšie dospela napríklad k záveru, že k odňatiu možnosti konať pred súdom nedochádza v dôsledku nesprávneho vyhodnotenia dokazovania... možnosť pred súdom konať sa účastníkovi konania neodníma ani vtedy, keď súd vec z hľadiska hmotnoprávneho nesprávne právne posúdi*“.

Podľa sťažovateľky uznesenie odvolacieho súdu obsahovalo nielen zásadné, ale aj podrobné zdôvodnenie právneho záveru o neplatnosti rozhodcovskej doložky. Nejde teda o prípad, že by odôvodnenie rozhodnutia neobsahovalo „*ani len zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu*“.

Sťažovateľka uviedla, že súhlasí s rozhodnutím ústavného súdu bez nariadenia ústneho pojednávania.

10. Ústavnému súdu bolo 22. augusta 2016 doručené vyjadrenie dotknutej osoby V. (oprávneného v exekučnom konaní) k sťažnosti sťažovateľky. Dotknutá osoba v prvom rade uviedla, že ústavný súd nie je v rámci rozhodovania o ústavnej sťažnosti oprávnený preskúmať otázku prípustnosti dovolania, keďže jej posúdenie patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Podľa jej názoru je právny názor najvyššieho súdu v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený dostatočne a presvedčivo a nemožno ho považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny.

Sťažovateľka tvrdí, že jej práva boli porušené z dôvodu postupu v rozpore s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu. Sťažovateľka však opomína fakt, že čo sa týka prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, dlhodobo pretrváva v celej právnej obci dichotómia. To znamená, že nie je pravdou, že na danú otázku existovala v čase rozhodovania najvyššieho súdu jednoznačná ustálená súdna prax a že v čase vydania

napadnutého uznesenia sa akékoľvek nedostatočné odôvodnenie považovalo automaticky za tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 OSP. Tým, že najvyšší súd v napadnutom uznesení zaujal jeden z možných právnych názorov na túto spornú otázku, sa neodklonil od stabilnej judikatúry, keďže túto nebolo možné považovať za stabilnú.

Najvyšší súd okrem toho svoje rozhodnutie náležite a riadne odôvodnil, podrobne opísal, v čom všetkom vidí nedostatky odôvodnenia krajského súdu. Jedným z týchto nedostatkov bola aj skutočnosť, že krajský súd opomenul vysporiadať sa s podstatnou argumentáciou oprávneného, že rozhodcovská doložka je na zadnej strane tej istej listiny ako zmluva o reklame, že platnosť rozhodcovskej doložky v nesporebiteľskej veci nemožno preskúmať v rámci konania o námietkach. Vzhľadom na uvedené skutočnosti dotknutá osoba navrhla, aby ústavný súd sťažnosť odmietol.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

15. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

17. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

18. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

20. Podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

21. Podľa § 241 ods. 1 písm. b) OSP dovolanie možno odôvodniť len tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

22. Podstatou sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie jej základných práv podľa už uvedených článkov ústavy a dohovoru, ku ktorým malo dôjsť namietaným uznesením najvyššieho súdu, ktorým v rozpore so svojou stabilnou judikatúrou a s judikatúrou ústavného súdu meritórne prerokoval dovolanie napriek tomu, že podľa sťažovateľky neboli splnené podmienky jeho prípustnosti. Dôsledne sa nezaoberal tým, či sú naplnené predpoklady prelomenia právoplatnosti napadnutého uznesenia krajského súdu. Týmto postupom mal najvyšší súd neprimeraným spôsobom zasiahnuť do práva sťažovateľky na spravodlivý proces. Zásah do základného práva sťažovateľky má spočívať aj v tom, že najvyšší súd zrušil právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, čím došlo k prelomeniu princípu právnej istoty a princípu nezmeniteľnosti právoplatného súdneho rozhodnutia nad prípustný rámec, ktorý vyplýva z účelu a podmienok uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý sa môže uplatňovať iba výnimočne v tých prípadoch, keď sú splnené podmienky jeho prípustnosti.

23. Ústavný súd už vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

24. Podľa konštantnej judikatúry úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne ľudskoprávnou medzinárodnou zmluvou. Posúdenie skutkovej otázky všeobecným súdom by sa mohlo stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktoré všeobecný súd zo zisteného skutkového stavu vyvodil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrálne (I. ÚS 17/01).

25. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť, či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03).

26. Ústavný súd musel v sťažovateľkinej veci posúdiť, či namietaným uznesením najvyššieho súdu, podľa ktorého nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku zakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, došlo v okolnostiach daného prípadu k namietanému porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva.

27. Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že vada konania podľa § 237 písm. f) OSP znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). To však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak. Ústava neupravuje, aké dôsledky majú prípady porušenia práva na súdnu ochranu a jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým dochádza v konaní pred súdmi, ani neustanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý predpokladá aj možnosť vzniku procesných pochybení v občianskom súdnom konaní. Tento procesný kódex upravuje aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak – na rozdiel od taxatívne vymenovaných väd – (len) v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod [pozri § 241 ods. 2 písm. b) OSP], ktorý možno uplatniť iba v takom dovolaní, ktoré je procesne prípustné (vada takejto povahy sama osebe však prípustnosť dovolania nezakladá).

28. So zreteľom na právne závery ústavného súdu zaujaté v niektorých jeho nálezočoch (II. ÚS 261/06, I. ÚS 393/08 a I. ÚS 342/2010) treba dodať, že je vždy vecou individuálneho posúdenia v každom jednotlivom prípade, aké dôsledky majú procesné nedostatky, ku ktorým došlo v postupe súdov v rámci občianskeho súdneho konania (II. ÚS 148/09). Keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno výnimočne (len v osobitne zákonom ustanovených prípadoch) napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, smeruje proti rozhodnutiu, ktoré už nadobudlo atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti, dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivé súdne konanie, ale tiež o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty, ktorý do určitej miery „obmedzuje“ právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené základné práva (m. m. II. ÚS 148/09). Najvyšší súd preto musel brať na zreteľ nielen dovolateľom zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať aj na to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý bol vyjadrený právoplatnými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu.

29. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) je prípustné zasiahnuť do nastolenej právnej istoty právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho súdu vtedy, ak v konaní došlo k zásadnej vade alebo závažnému excesu, ktorý je potrebné napraviť, ak sú tu mimoriadne okolnosti prípadu, pričom však podľa judikatúry ESLP za takúto vadu alebo exces nemožno považovať skutočnosť, že na predmet konania existujú dva rozličné názory, pretože právna istota v sebe zahŕňa požiadavku rešpektovania princípu *res iudicata*, ktorej prejavom je nezmeniteľnosť rozhodnutia. Uplatňovanie tohto princípu je zdôraznené zásadou, že žiadna zo strán nie je oprávnená žiadať o preskúmanie konečného a záväzného rozhodnutia len z toho dôvodu, aby dosiahla znovuo tvorenie prípadu a jeho nové skúmanie, pretože takýto mimoriadny opravný prostriedok by de facto mal charakter odvolania (pozri

Ryabykh proti Rusku z 3. 12. 2003, sťažnosť č. 52854/99, bod 52). V tejto súvislosti ESLP tiež judikoval, že nesúhlas s právnym posúdením prípadu odvolacím súdom nie je sám osebe mimoriadnou okolnosťou odôvodňujúcou zrušenie právoplatného rozhodnutia (pozri Kot proti Rusku z 18. 1. 2007, sťažnosť č. 20887/03, bod 29).

30. V súvislosti s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa odklonu od stabilnej judikatúry najvyššieho súdu ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru (napríklad IV. ÚS 75/09), podľa ktorej neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu zaručeného podľa čl. 1 ústavy je aj princíp právnej istoty. Tento spočíva okrem iného v tom, že všetky subjekty práva môžu odôvodnene očakávať, že príslušné štátne orgány budú konať a rozhodovať podľa platných právnych predpisov, že budú ich správne vykladať a aplikovať (napr. II. ÚS 10/99, II. ÚS 234/03, IV. ÚS 92/09). Obsahom princípu právneho štátu je vytvorenie právnej istoty, že na určitú právne relevantnú otázku sa pri opakovaní v rovnakých podmienkach dáva rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99, III. ÚS 356/06). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (IV. ÚS 209/2010, m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 328/05). Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06). Najvyšší súd by mal vždy rozhodovať so zreteľom na svoje vrcholné postavenie v sústave všeobecných súdov, ako aj so zreteľom na svoju funkciu zabezpečovať jednotný výklad a používanie zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov [§ 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“)]. Aj podľa názoru ESLP je v rozpore s princípom právnej istoty situácia, keď najvyšší súd (ako zjednocovateľ rozdielnych právnych názorov) je sám zdrojom hlbokých a trvalých inkonzistencií (m. m. Beian v. Rumunsko, sťažnosť č. 30658/05, Baranowski v. Poľsko, sťažnosť č. 28358/95). Rozporné právne názory najvyššieho súdu na identické situácie sú v konečnom dôsledku spôsobilé podkopávať dôveru verejnosti v súdny systém (m. m. Sovtransavto Holding v. Ukrajina, sťažnosť č. 48553/99).

31. Keďže sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd porušil jej základné práva a slobody tým, že vecne prerokoval dovolanie napriek tomu, že neboli splnené podmienky jeho prípustnosti, a urobil tak v rozpore s vlastnou judikatúrou, ako aj s judikatúrou ústavného súdu, ústavný súd preskúmal namietané uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 ECdo 74/2013 z 30. júla 2015 najmä v tom rozsahu, v ktorom najvyšší súd dospel k záveru o existencii tejto podmienky prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP. V relevantnej časti odôvodnenia namietaného uznesenia najvyšší súd uvádza:

«... V danom prípade je ale neopomenuteľnou skutočnosťou, že rozhodcovská doložka je uvedená na jednej a tej istej listine ako Zmluva o reklame, ktorú zmluvné strany podpísali. Je uvedená na druhej strane zmluvy o reklame, v časti nazvanej „Lehoty a podmienky“, kde je doložka uvedená popri iných podstatných náležitostiach zmluvy o reklame ako napr. splatnosť plnenia, dohoda o úrokoch z omeškania, odstúpenie od zmluvy. Za daných okolností, teda ak je rozhodcovská doložka obsiahnutá v listine podpísanej zmluvnými stranami, sú právne závery odvolacieho súdu o nedostatku písomnej formy rozhodcovskej doložky,

svojevoľné a arbitrárne, dôvody rozhodnutia nedostatočné, keď odvolací súd opomenul reagovať na zásadnú argumentáciu účastníka konania.

Právny záver o neplatnosti rozhodcovskej doložky vyplývajúci z uznesenia odvolacieho súdu pre nedostatok písomnej formy je svojevoľný... Tým došlo zo strany odvolacieho súdu k porušeniu základného práva dovolateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky... Rozhodnutie odvolacieho súdu taktiež nie je dostatočne odôvodnené v otázke akými okolnosťami sa môže súd zaoberať v rámci konania o námietkach proti exekúcii podľa § 50 ods. 1 Exekučného poriadku (zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti a o zmene a doplnení ďalších zákonov, pozn.) a poukaz na neprislúchajúcu judikatúru má dovolací súd za zmätočný a nedostatočný pre naplnenie požiadavky riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia a rozhodnutie odvolacieho súdu je v tejto otázke nepreskúmateľné. V rozhodnutí odvolacieho súdu taktiež úplne absentuje uvedenie, podľa ktorých ustanovení a ktorého právneho predpisu posudzoval otázku platnosti rozhodcovskej doložky.

Vo svetle vyššie uvedeného sú právne závery vyslovené odvolacím súdom nepreskúmateľné (2.e), odôvodnenie zmätočné (bod 2.a), poukazy na súdne rozhodnutia neprislúchajúce a odôvodnenie rozhodnutia nereagujúce na zásadnú argumentáciu odvolateľa, v dôsledku čoho odvolací súd svojím postupom odňal oprávnenému možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O.s.p. Výskyt tejto závažnej procesnej vady konania zakladá prípustnosť dovolania oprávneného a zároveň aj jeho opodstatnenosť, preto dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku 1. ktorým potvrdil uznesenie Okresného súdu Poprad z 19. decembra 2011 č. k. 7 Er 370/2010-472 a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O.s.p.). Ďalšie námietky dovolateľa dovolací súd považuje za právne bezvýznamné.»

32. V prípade sťažovateľky najvyšší súd zhodnotil mieru pochybenia v procesnom postupe krajského súdu, ktorého odôvodnenie rozhodnutia vykazuje závažné nedostatky, ako takú, ktorej intenzita znamená, že bola oprávnenému odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP. Najvyšší súd v napadnutom uznesení nijakým spôsobom nereflektoval na právny názor vyjadrený v množstve rozhodnutí najvyššieho súdu, ako aj ústavného súdu, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP, nie však prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Nezdôvodnil, z akého dôvodu sa od tohto právneho názoru odchýlil. V odôvodnení svojho uznesenia sa obmedzil na konštatovanie, že právne závery vyslovené odvolacím súdom sú nepreskúmateľné, odôvodnenie je zmätočné, poukazy na súdne rozhodnutia sú neprislúchajúce a odôvodnenie rozhodnutia nereaguje na zásadnú argumentáciu odvolateľa. Podľa názoru najvyššieho súdu odvolací súd takýmto postupom dovolateľovi odňal možnosť konať pred súdom, a preto vyslovil, že výskyt tejto závažnej procesnej vady konania zakladá v zmysle § 237 písm. f) OSP prípustnosť a zároveň aj opodstatnenosť dovolania.

33. V tejto súvislosti považuje ústavný súd za vhodné pripomenúť judikatúru najvyššieho súdu, ústavného súdu i ESLP týkajúcu sa predmetnej problematiky. Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 5/1997 z 28. augusta 1997, ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 11/1998 vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Z tohto judikátu vychádza dlhoročná rozhodovacia prax najvyššieho súdu, ktorá považuje nedostatočné

odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu za vadu konania, ktorá môže zakladať dôvodnosť dovolania, nie však jeho prípustnosť podľa § 237 ods. 1 OSP. Ústavný súd uznáva, že tento právny názor nie je jednotne prijímaný všetkými senátmi najvyššieho súdu. Uvedené malo za následok prijatie stanoviska č. 2 občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 1/2016 (ďalej len „stanovisko č. 2“), z ktorého vyplýva, že „*nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.*“. Občianskoprávne kolégium vo svojom stanovisku č. 2 zdôraznilo, že dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Právoplatné rozhodnutia súdov majú ostať nedotknuté a prípady možnosti prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí sú len výnimkou zo zásady ich nedotknuteľnosti. Nemožno preto právnu úpravu, ktorá stanovuje podmienky prípustnosti dovolania, vykladať rozširujúco. Namiesto je skôr reštriktívny výklad § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Najčastejšou argumentáciou dovolateľov je, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené. Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť. To však bez ďalšieho neznamená, že nedostatočné (nepreskúmateľné) odôvodnenie rozhodnutia predstavuje dôvod, ktorý zakladá prípustnosť dovolania smerujúceho proti nemu. Účastník nie je zbavený možnosti brániť sa tomu, čo v rozhodnutí považuje za nesprávne. Pokiaľ sa nazdáva, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je nepreskúmateľné, má zachované právo namietať túto nesprávnosť v procesne prípustnom opravnom prostriedku. Účastník v takom prípade nie je zbavený možnosti brániť sa a vznášať argumenty proti rozhodnutiu súdu, s ktorým nesúhlasí. Skutočnosť, že súd svoje rozhodnutie odôvodnil nedostatočne, preto bez ďalšieho neodníma účastníkovi konania možnosť pred súdom konať.

Na druhej strane ale treba pripustiť, že celkom výnimočne sa v praxi môže vyskytnúť prípad, v ktorom písomné vyhotovenie rozhodnutia nebude obsahovať ani len zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu.

V súlade s právnymi závermi vyjadrenými v rozhodnutiach ESĽP môže však o takýto výnimočný prípad ísť len vtedy, keď nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia vykazuje znaky (až) vady „*najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém*“ alebo vady „*zásadnej, hrubej a podstatnej*“, prípadne ak sa zrušením napadnutého rozhodnutia má dosiahnuť náprava „*justičného omylu*“. Len v takomto výnimočnom prípade môže uvedená okolnosť zakladať prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, lebo len takto charakterizovaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutia môže intenzitou svojich právnych dôsledkov prekročiť rámec tzv. inej vady, v tomto ustanovení Občianskeho súdneho poriadku neuvedenej. Hoci citované právne názory zo stanoviska č. 2 neboli sústredene zrekapitulované v čase rozhodovania najvyššieho súdu o podanom dovolaní, obsah zjednocovacieho stanoviska už len sumarizuje minulé judikatúru najvyššieho súdu, berúc pritom zjavne do úvahy aj právne názory ústavného súdu (dokazujú to ďalšie časti dôvodov stanoviska). Najvyššiemu súdu boli tieto postoje známe už aj v čase rozhodovania o spornom dovolaní.

34. Právna otázka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP z dôvodu nedostatku riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu už bola predmetom posudzovania v rozhodovacej činnosti ústavného súdu.

Ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. III. ÚS 148/2012 v plnej miere akceptoval a považoval za ústavne konformný právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP, nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) OSP; rovnako argumentoval aj v iných rozhodnutiach, napríklad v uznesení sp. zn. IV. ÚS 481/2011 a sp. zn. II. ÚS 45/2014. V náleze sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Obdobne ústavný súd v náleze sp. zn. II. ÚS 382/2013 v zhode so svojou doterajšou judikatúrou (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 161/2012, IV. ÚS 196/2014) opakovane uviedol, že považuje za ústavne udržateľný právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. V uznesení sp. zn. III. ÚS 1/2015 konštatoval, že najvyšší súd v súlade so svojou stabilnou „dovolacou“ judikatúrou náležite zdôvodnil, prečo nedostatočné odôvodnenie odvolacieho rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP.

Uznesením sp. zn. I. ÚS 364/2015 z 26. augusta 2015 ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd (v zhode s početnými rozhodnutiami jednotlivých senátov, na ktoré sa vo svojom rozhodnutí odvoláva) zastáva názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP, nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) OSP. Ústavný súd uvedenú argumentáciu v prípade nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov už potvrdil v mnohých svojich rozhodnutiach a tento názor najvyššieho súdu považuje za ústavne udržateľný.

Ústavný súd v stručnosti odkazuje aj na ďalšie svoje rozhodnutia, v ktorých názor najvyššieho súdu, že nepreskúmateľnosť alebo nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, v plnej miere akceptoval a považoval ho za ústavne udržateľný (pozri napr. IV. ÚS 499/2011, I. ÚS 105/2014, I. ÚS 606/2014, I. ÚS 364/2015, III. ÚS 21/2016, I. ÚS 161/2016).

35. Ak bola určitá právna otázka alebo jej riešenie predmetom zovšeobecnenia, výsledok ktorého bol publikovaný v Zbierke ako judikát alebo stanovisko najvyššieho súdu, princípy materiálneho právneho štátu od všeobecných súdov a ich sudcov vyžadujú, aby súde v ďalšom konaní o obdobných (skutkovo a právne, resp. druhovo) veciach rozhodovali v súlade s takto zovšeobecným právnym názorom. Všeobecný (aj najvyšší) súd, pokiaľ sú pre to dané dôvody, sa od neho môže vo svojom ďalšom rozhodovaní odchýliť, nesmie však pritom postupovať spôsobom, ktorý by znamenal svojvôľu. Svoje odchýlenie sa od judikátu alebo stanoviska musí súd v takom prípade náležite odôvodniť tak, že predovšetkým poukáže na svoju predchádzajúcu rozhodovaciu prax a následne podrobne odôvodní, prečo starý spôsob rozhodovania už nie je vhodný. Ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 192/06 konštatoval, že ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Odchýlenie sa súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade predstavuje zásah

do základných práv a slobôd účastníka konania za predpokladu, že je dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci.

36. S odkazom na citovanú judikatúru najvyššieho súdu, najmä na judikát R 111/1998, nadväzujúce stanovisko č. 2 občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu a na vlastnú citovanú judikatúru ústavného súdu možno uzavrieť, že práve právny názor, že nepreskúmateľnosť, resp. nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia bez ďalšieho nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, ale zakladá iba inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP, predstavoval v čase rozhodovania najvyššieho súdu prevažujúcu judikatúru. Podľa ústavného súdu mohla sťažovateľka odôvodnene očakávať, že najvyšší súd rozhodne v zmysle citovanej prevažujúcej judikatúry tak, že dovolanie dovolateľa odmietne. Najvyšší súd rozhodol opačne, no svoj právny názor o prípustnosti takéhoto dovolania nijakým spôsobom neodôvodnil.

37. Nad rámec uvedeného ústavný súd preskúmal, či v prerokovanej veci nejde práve o výnimku v zmysle stanoviska č. 2, keď písomné vyhotovenie najvyšším súdom preskúmaného uznesenia krajského súdu neobsahovalo zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu. Ako už ústavný súd uviedol, z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že záver o správnosti uznesenia okresného súdu založil na svojom presvedčení, že medzi zmluvnými stranami nebola platne uzavretá rozhodcovská doložka, keďže podľa jeho názoru nebola dodržaná jej písomná forma. Na základe uvedeného možno dospieť k záveru, že najvyšším súdom preskúmané uznesenie krajského súdu obsahovalo vysvetlenie dôvodov podstatných pre jeho rozhodnutie. V prerokovanej veci ide zrejme o prípad, kedy sa právne názory krajského súdu a najvyššieho súdu na platnosť uzatvorenej rozhodcovskej doložky rozchádzali. S odkazom na judikatúru najvyššieho súdu a judikatúru ESLP to nemožno považovať za okolnosť odôvodňujúcu zrušenie právoplatného rozhodnutia. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva ani prítomnosť vady zásadnej, hrubej a podstatnej povahy, prípadne existencia justičného omylu, ktorý by bolo potrebné napraviť zásahom do právoplatného rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu.

38. Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevyplýva, či pri rozhodovaní o otázke prípustnosti dovolania proti právoplatným uzneseniam okresného súdu a krajského súdu posúdil vec aj z pohľadu vzájomného vzťahu práva dovolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia a princípu právnej istoty na strane sťažovateľky. Najvyšší súd vôbec neodôvodnil svoje odchylenie sa od judikatúry prevažujúcej v čase jeho rozhodovania o podanom dovolaní a ani sa argumentačne nevyrovnal s odlišným prevažujúcim právnym názorom najvyššieho súdu podporeného judikatúrou ústavného súdu a ESLP, že nepreskúmateľnosť súdneho rozhodnutia nie je vadou konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Tento postup najvyššieho súdu nebol v súlade s princípom právnej istoty, a preto podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 ECdo 74/2013 z 30. júla 2015 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako je uvedené v 1. bode výroku tohto nálezu.

39. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 4 ústavy ústavný súd uvádza, že sťažovateľka v odôvodnení svojej sťažnosti neuviedla žiadne dôvody a nevysvetlila, akým spôsobom malo dôjsť napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu k porušeniu uvedeného článku ústavy. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 46 ods. 4 ústavy preto ústavný súd rozhodol tak, že sťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku).

40. Porušenie základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 odôvodnila sťažovateľka tým, že vecným prerokovaním opravného prostriedku, na ktorý podľa sťažovateľky neboli splnené procesné podmienky, najvyšší súd bezdôvodne zvýhodnil druhého účastníka konania na úkor sťažovateľky. Podľa názoru ústavného súdu tým, že najvyšší súd interpretoval procesný právny predpis spôsobom, s ktorým sťažovateľka nesúhlasí, a rozhodol „v neprospech“ sťažovateľky, nedošlo k porušeniu princípu rovnosti účastníkov konania, a preto ústavný súd v časti namietaného porušenia čl. 47 ods. 3 ústavy sťažnosti nevyhovel (bod 2 výroku).

III.

41. V danom prípade na ochranu základného práva sťažovateľky bolo potrebné nielen označené uznesenie najvyššieho súdu zrušiť, ale aj vrátiť vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. V ďalšom postupe bude najvyšší súd v súlade s § 56 ods. 6 a 7 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze (bod 2 výroku).

42. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním sťažovateľky advokátom. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní úhrady trov konania priznal úspešnej sťažovateľke úhradu trov konania vo výške 537,62 € s DPH za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, písomné podanie – sťažnosť z 26. októbra 2015, písomné podanie – stanovisko z 11. júla 2016) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2015 predstavuje sumu 139,83 € a režijný paušál 8,39 €. Odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2016 predstavuje sumu 143,00 € a režijný paušál 8,58 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania v celkovej sume 448,02 € plus DPH, t. j. celkom 537,62 €. Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľky rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

43. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.